

Klemensker andels Kølehus' historie 1948-1976.

(Skrevet 15/4 1993 – som jeg kan huske det – Judith Hansen)

Ideen opstod 1948 – og det var Uddeler Thor Westh, der kom med denne tanke. Alle vi – især os der havde landbrug – grise – kvæg – høns – hjemmeslagtning var efterhånden ked af "salterekar", røgning af flæskesider – der hang til tørring ved Skorstenen på loftet.

Mange begyndte da at køre til Rønne (Espersen) og få

deres Kød og Fjerkræ opbevaret i Ishus.

I 1948 fik vi dannet en Bestyrelse: Jens Peter Kofoed – Villy Lund – Anker Munch – Poul Dam – Judith Hansen (de to jeg ikke rigtig husker – mener jeg var Godtfred Abrahamsen og Michelsen Sandershøj)

Hele den siftende bestyrelse rejste så over og så på Andelskølehuset på Sjælland og Lolland. Vi så 3-4 stk. – så meget vi kunne nå på en dag. Først havde vi via brochure udvalgt hvilke huse vi ville se på og havde

Bestyrelsen på besøg på et sjællandsk frysehus. Fra venstre: ukendt, bagerst: Kan være G. Abrahamsen, foran Poul Dam Højegård, ukendt, Judith Hansen, ukendt, Anker Munch, Lykkebo, Jens P. Kofoed, Splitdgård, kan være Michelsen Sandershøj, Villy Lund og den sjællandske salgschef, som havde inviteret bestyrelsen på besigtigelsestur.

da fået en "salgschef" til at invitere os til at se hvilket vi kunne ønske os.

Vi kom hjem, købte grund – og gik så i gang.

Murene gik i gang, men et byggestop forsinkede opførslen – men i 1949 – d. 20. oktober blev Kølehuset sat i gang – mange hel og halve Boxe var udlejet – Bestyrer Erik Olsen var fundet som den første – dernæst 2-3 år senere blev det Judith Mortensen i ca. 10 år – og de sidste Tave og Erik Tolstrup blev der indtil lukningen.

Små sjove episoder fra kølehusetiden.

Den mest grelle var nok en Høne, der var opbevaret igennem mange år indtil Ejeren døde. Konen ude på landet fik ofte at vide når hun kom med nye frostvarer, om hun ikke ville tage den Høne med hjem – nej da, den kunne bare blive liggende, hun havde ikke brug for den, da hun havde masser af Høns hjemme, sim hun slagtede og spiste efterhånden. Den frosne Høne blev vel ca. 20 år – og blev destrueret.

En anden var en Gås, der var blevet væk, den var kommet i et forkert nummer box – og da familien skulle bruge den til en familiefest, blev der stor opstandelse (Jeg skrev en sang om den). Den blev først fundet ved en senere lejlighed.

En blev godt sur – det var såmænd vor kære Cykelhandler Krogh Hansen – fordi han i sin halve box ikke kunne få plads til alle sine billige Høns han havde købt på landet – her fik han det råd af vor Formand, at han kunne slå den med en hammer på brystet, så blev de flade.

Girokort blev sendt ud – betaling af Boxleje – en gang årlig 50 kr. – 100 kr. for halv og hel box, men det var til tider svært at få pengene ind, nogle glemte, andre kom ikke med det, for andre gik tiden bare.

Kassereren som jo skulle have det hele til at løbe rundt, tabte engang tålmodigheden, skrev en liste på restanterne, og begyndte så i alfabetisk orden med navnene. Desværre var jo "A" det første i alfabetet og da det var en meget kendt gårdejer, politiker, der sad i mange bestyrelser, højrøstet, ja ville endda lave sit "eget parti", kom til at stå øverst. Novra, det gav bonus, men samtidig en ordentlig skældud til Kassereren (som var mig) at det kunne jeg ikke være bekendt. Jeg havde nemlig sat listen op i Kølehusets indleveringsrum til almindelig beskuelse. "Poeten" FRA Aakirkeby skrev i Bornholmeren et Vers om dette. Jeg gjorde det ikke mere, og behøvede det heller ikke, Boxlejen kun herefter hurtigt ind.

Vores bestyrelsesmøder foregik altid på Kroen – ligeledes vor årlige generalforsamling, men der mødte ikke så mange op, kun de sædvanlige, der bare ventede på Kaffen og derefter et spil kort.

Nye Bestyrelsesmedlemmer blev valgt, når der skete dødsfald eller flytning.

To herrer, der havde været til "Hesteavlsmøde" i Hasle (Kofoed Bakkegård og Esper Olsen Degnegård) kom cyklende op ad Krobakken, de så der var lys på Kroen og kom i tanke om at Kølehuset jo havde generalforsamling. Da de var kaffetørstige blev de enige om at gå ind. Vi var glade for at de mødte op – og da der netop skulle vælges to nye - blev det dem. Dette morede vi os meget over, men det var et par "festlige fyre" at få med. Og de gik op i arbejdet.

[Der blev holdt afskedsfest for Klemensker Andels Kølehus onsdag den 10. november 1976 og Judith Hansens sang ved indvielsen den 20. oktober 1949 og hendes afskedssang blev sunget. Værdierne af kølehus og kapital blev opgjort og delt mellem andelshaverne, således at de kunne købe sin egen hjemmefryser. Restkapitalen på 2.500 kr blev overdraget til Klemensker Idrætsforening]

V e d

indvielsen af Klemensker andels kølehus

torsdag, den 20. oktober 1949.

.....

Mel.: "Flickorna från småland".

I dag på kroen kølehuset holder åbningsfest,
vi hjertelig velkommen byder nu til hver en gæst.
Det kølehus, det har vi manglet i så mange år,
men nu omtrent vi godt kan melde, at det færdig står.
Det har ta't sin tid at få de stakkels mure muret op,
men vi ku' ikke gøre for, at der var byggestop.
Men da stoppet så blev hævet, da kom murerne i sving
med at drikke øl - og mure - men vi siger ingenting !!!

Ja, der har været diskussion om både dit og dat,
men nu er huset færdigt, og vi håber, det går-glat.
Maskineriet sku' jo være det bedste, vi ku'-få,
det skulle gerne virke fint og ikke gå i stå.
Og vi håber så, at andelshaverne, de er tilfreds,
for vi har gjort vort bedste, I kan bare spør' vor "splis".
Han har rendt og kørt og snakket, ak, den stakkels, arme mand,
sikke byrder han har båret, men han bære det vel kan.

Nu venter kølehuset på en større invasion
af flæske- kalve- lammesteger, harer og kalkun.
Og har I hanekyllinger, der går og æder op,
hug bare ho'det af dem og dem op i boxen prop,
for man kan opbevare både rådt og kogt og lave is.
Ja, selv ved juletider kan man friske jordbær spis.
Det er bare fylde boxen, at den ikke tom skal stå,
for den koster lige meget, det må I jo huske på.

Bestyrelsen.

Ved

afskeden af Klemensker andels kølehus

onsdag, den 10. novb. 1976.

.....

Mell.: Flickorna från småland.

Se, nu er tiden gået, det blev syv-og-tyve-år og "kølehusets kapital" delt ligeligt vi får den kølehus epoke har nu været til god gavn og nu er den afviklet uden noget større savn. Kølehuset er nu solgt til Militæret - det er slut at opbevare kød deri - nu er det måske krudt, det er jo nok top'hem'lighed - det rager ikke os med åbningstider - boxeleje - ej vi mer'skal slå's.

Ja, der har været diskution om både dit og dat skal huset lukkes? køres vid're? hvordan er det fat? beslutning blev, at likvidere, og vi kan forstå det var i rette øjeblik, vi satte det i stå. Så nu vi siger TAK for TIDEN vi har særlig grund at særligt takke vores formand - det er Villy Lund ja, også Georg KEMNER skal en TAK fra os jo ha' for han har fulgt og hjulpet os fra allerførste da.

Den "køletid" har gået godt - og også takkes kan jo TOVE som BESTYRET har med hjælp fra hendes mand og så til slut - bestyrelsen - har vi mon gjort lidt gavn, tænk, at vi ej skal mødes mer' - det bliver nu et savn, hvor har vi haft det rart, når vi på KROEN sammen kom med RULLEPØLSEMADDER - som selv Esper syntes om med "kølesnak" - mest hyg'ligt samvær - det vi kunne li' nu takker vi hinanden - FOR DEN TID - der er forbi.

.....